

Fylkesvalgprogram for 2019-2023

Troms og Finnmark SV

Vedtatt i fylkesstyremøte 29. april 2019

1: Et helhetlig program for en offensiv nordområdeutvikling

Troms og Finnmark SV ønsker en offensiv politikk, som gir alle innbyggere sin selvfølgelige og rettmessige plass og delaktighet i utviklingen av nordområdene. Vårt engasjement strekker seg fra lokalsamfunnet til verdenssamfunnet.

Vår politikk bygger på folkestyre, solidaritet, likestilling og sosial trygghet.

Bare gjennom politisk styring kan vi sikre en utvikling som gir rettferdig fordeling av samfunnets og våre ressurser. Bærekraftig og klimavennlig utnyttelse av naturressursene og ivaretagelse av et sårbart miljø, vil være en av grunnpilarene i Troms og Finnmark SV sin politikk.

Troms og Finnmark utgjør store landareal. Det er et mål for Troms og Finnmark å bremse flyttestrømmen internt i regionen og ut av regionen, fra mindre kommuner og inn mot bysentra.

Vi er spredtbygd og urban. Vi er en region som er bygd på «de tre stammers møte». Vår kulturarv er mangfoldig. Det samiske språk, kultur og næring skal ivaretas og videreutvikles. Det kvenske språket skal ivaretas. Vi vil være det eneste fylket som grenser mot tre land. Samarbeidet mellom folk og institusjoner på tvers av grensene i nord, må ivaretas og videreutvikles. Samtidig må vi utnytte vår spisskompetanse på fredelig, flerkulturell sameksistens til å ta imot og inkludere nye nordmenn.

2: Makt, styring og oppgaveløsninger

Desentralisering av medvirkning

For å styrke demokratiet i det nye fylket blir regionrådene viktige. Disse bør bestå av representanter valgt fra kommunestyrene. For å ivareta en desentralisert medvirkning i beslutningsgrunnlaget, skal de ulike regionrådene spille en betydelig rolle i planarbeid og saksframstillinger. Gjennom tekniske løsninger skal møter kunne gjennomføres mellom valgte representanter i fylkestinget, og regionrådene. På denne måten vil vi sikre at alle i Troms og Finnmark får mulighet til en reell deltakelse i avgjørelser som angår dem.

Troms og Finnmark SV skal være en pådriver for at det nye fylket skal bli så demokratisk og sterkt som mulig. Dette innebærer at oppgaver og institusjoner i det nye fylket Troms og Finnmark skal styrkes og bygges flere steder i fylket, slik at vi drar veksler på og bygger på eksisterende kompetansemiljøer i vår region.

Troms og Finnmark SV skal arbeide for et demokratisk styresett i det nye storfylket. Vi ønsker at fylkestinget skal organiseres etter formannskapsmodellen, ikke en dyr og sentralistisk parlamentarisk modell.

Vi mener storfylket må dele funksjonene som fylkeshovedstad mellom Tromsø og Vadsø. Regionsenterrollen som enkelte kommuner har er viktig å videreutvikle for å styrke de ulike regionene og motvirke sentralisering.

Statlige kompetansemiljø

Både Troms og Finnmark har mange statlige kompetansemiljøer, fra Kystverket i Vardø i nordøst til Festspillene i Nord-Norge i Harstad i sørvest. Disse må fortsatt styrkes og videreutvikles

Troms og Finnmark SV ønsker å fordele de statlige arbeidsplassene for på den måten å skape gode kompetansemiljø i hele regionen. Vi ønsker å opprettholde og videreutvikle Vadsø som administrasjonssted. SV vil også opprettholde og videreutvikle fylkeskommunens avdelinger i Harstad og på Finnsnes.

Tromsø har mange statlige kompetansemiljø ved Universitet og UNN som fortsatt må brukes for å utvikle regionen til beste for folk og befolkning. Universitetssykehuset i Nord-Norge og Norges Arktiske Universitet har sitt hovedsete i Tromsø, men skal fortsatt spre og bygge kunnskap i hele Troms og Finnmark.

Fylkeskommunen som arbeidsgiver og innkjøper

I alle innkjøp og oppdrag skal fylkeskommunen stille krav til leverandører og oppdragstakere om bærekraft, anstendige arbeidsvilkår, fagopplæring, lærlingeplasser og etisk handel.

SV vil videreutvikle Telemarks- og Oslo-modellene for innkjøp og oppdrag for Troms og Finnmark fylkeskommune.

Fylkeskommunen skal være en god arbeidsgiver og ha nok ansatte, med faste og hele stillinger. SV vil samarbeide med fagforeningene i fylkeskommunen om en tillitsreform.

Det er et mål for SV at pengene fylkeskommunen bevilger til velferdstjenester skal gå til dette, ikke profitt. Vi er mot konkurranseutsetting og vil at så mange tjenester som mulig skal utføres i egen regi.

3: Utdanning

Flere gjennom videregående opplæring

Utdanning er det viktigste virkemiddelet i en likeverdig fordelingsmodell. Utvikling av regionen forutsetter god kompetanse. Derfor skal god utdanning i hele regionen brukes som virkemiddel for å styrke regionen og Nord-områdene.

I dag er det i Troms og Finnmark fortsatt lav gjennomføringsgrad. Samtidig ser vi at gjennomføringsgraden øker. Dette er et resultat av målrettet arbeid. Fremtidig næringsliv i regionen

vil kreve økt fagutdanning. Det er viktig å prioritere opplæringsstilbud som gjør at enda flere gjennomfører videregående opplæring.

Årsakene til frafall er mange. Grunnlaget fra grunnskolen er en av de viktigste årsakene. Samarbeid mellom fylkeskommunen og kommunene, er en forutsetning for å få en økt andel elever som fullfører. Flere gjennom i videregående opplæring, er det overordnede målet. SV vil ta utgangspunkt i at alle elever uansett språk, økonomisk bakgrunn og helse skal ha en lik mulighet til videregående opplæring.

Tilbudene skal være varierte, desentraliserte og tilpasset regionens behov. Regionen har behov for både akademikere og fagarbeidere. Det må stimuleres til at elever velger fagutdanning på likeverdige vilkår som studieforbereidende. Godt samarbeid med næringslivet, er en forutsetning, og alle anbud i regi av fylkestinget, skal ha som krav at tilbyderne oppretter læreplasser.

SV skal jobbe for at det tilbys flere alternative opplæringsmodeller, f.eks. gjennom praksis i bedrift, og stanse nedbygging av spesialpedagogiske tilbud som finnes i Troms og Finnmark i dag.

Desentralisert tilbud

I Troms og Finnmark har vi et spredt bosetningsmønster og det er et mål for SV at flest mulig elever skal få gå på videregående skole nært sitt hjemsted. Troms og Finnmark skal ha en skolestruktur som gir fullverdig videregående opplæring så nært som mulig der elevene bor.

Nettskole og LOSA-modellen fra Finnmark skal benyttes i hele regionen.

Troms har pr dato ikke fritt skolevalg i videregående opplæring, mens Finnmark har det. For SV er det avgjørende at flest mulig av elevene får bo hjemme i alle fall det første året. På bakgrunn av dette ønsker vi ikke fritt skolevalg i Troms og Finnmark, men vil heller prioritere gode og brede tilbud i alle deler av fylket.

SV i Troms og Finnmark ønsker å opprettholde en desentralisert skolestruktur. SV mener at videregående opplæring skal være gratis for alle elever. Slik det er i dag dekker ikke stipendet elevene får utbetalt fra lånekassen nødvendigvis borteboende elevene. SV mener at fylkeskommunen/regionen har et ansvar for å sikre elevhybler til alle borteboende elever i regionen til en pris som er overkommelig innenfor stipendet elevene får fra lånekassen. Samtidig mener vi at borteboerstipendet må økes.

Språkopplæring

Språk er svært viktig for denne kulturelt rike regionen som også grenser til flere naboland. Dette gjør at tilbud om språkopplæring skal prioriteres i fylkets utdanningsinstitusjoner. Informasjon om tilbud må være tilgjengelig for elever og foresatte, og tilbudene må være av god kvalitet.

Kvaliteten på språkopplæringen varierer ofte svært mye mellom de enkelte skoler, og det kreves en styrkning av både informasjonsflyt og undervisning. Dette gjelder især for samiske og kvenske elever som ønsker språkopplæring, da fylket spiller en stor rolle i bevaringen og videreføringen av disse språkene.

Støttefunksjoner

Elevene skal kunne ta i bruk lavterskel-tilbud for rådgivning og personlig utvikling. Derfor må helsesøstertjeneste i kommunene, PPT, miljøarbeidertjeneste og rådgivningstjeneste styrkes. Alle elever skal ha et tilpasset opplæringstilbud, og de med spesielle og særlige behov, skal prioriteres ved opptak til skoleplass. Fagmiljøene må samarbeide tett rundt elever som har spesielle og særlige behov. Kommunens individuelle plan må være utgangspunkt i det tilbudet som skal gis. Dette gir også langsiktig og forutsigbart opplæringstilbud. Der en elev har personlig assistent, skal denne inngå i et fagmiljø som ivaretar elevens behov. Bibliotek og kantinetjenester er også avgjørende for å få flere elever til å trives, lykkes og få fullført sin videregående utdanning.

Fagskoletilbud

Regionen vil ha store behov for godt kvalifiserte fagarbeidere. Fagskolene gir videreutdanning for de med fagutdanning fra videregående skoler.

SV vil sikre et bredt og desentralisert fagskoletilbud til innbyggerne i Troms og Finnmark gjennom å styrke finansieringen og øke antallet studieplasser på fagskolene. Opprettelse av nye studieplasser må skje i tett dialog med partene i arbeidslivet for å sikre samsvar med næringslivets behov.

Universitetsutdanning

SV skal jobbe aktivt gjennom sosial utjevning gjennom høyere utdanning i hele fylket. Vi skal bidra til at utdanning skal gjøres tilgjengelig for hele Troms og Finnmark.

Inkludering

Troms og Finnmark SV ønsker å styrke tilbudet i samisk som 1. eller 2. språk og samisk som fremmedspråk ved fylkets videregående skoler. Vi ønsker også å gi økte ressurser til rekruttering og utdanning av lærere i samiske språk.

4: Samferdsel

Regjeringa har ensidig prioritert store samferdselsprosjekt i Sør-Norge. Samtidig er det et svært alvorlig forfall på fylkesvegene i nord. SV vil ha en langt mer rettferdig fordeling av midler til samferdsel. Samferdsel skal tilfredsstillere næringslivets transportbehov, befolkningens reisebehov og samtidig ivareta miljøet på en bærekraftig måte. Fylkesvegene som belastes av omfattende tung transport av fisk og andre ressurser som føres ut av regionen, må rehabiliteres. Troms og Finnmark er rikt på naturressurser. Dette gir oss potensiale for god økonomisk utvikling. Naturressursene er geografisk spredt og for å utnytte disse er regionen avhengig av god infrastruktur. Veivedlikeholdet er særdeles bekymringsfullt, særlig i Troms og vil bli en utfordring i det nye fylket. Godstrafikken må i størst mulig grad overføres til båt og tog. SV vil prioritere bygging av gang- og sykkelveier både for å gi myke trafikanter større trygghet, og for å fremme folkehelsen.

SV vil ta initiativ til å opprette et fylkeskommunalt busselskap for å drive by-, distrikts- og regionbussruter i egen regi etter hvert som anbuds kontrakter utløper eller blir sagt opp.

SV vil arbeide for at inntektsoverføringene fra staten i større grad tar utgangspunkt i antall kilometer og ikke bare antall mennesker. Det å utvikle kollektivtrafikken og tilrettelegge for bruk av gange og sykkel vil være sentralt i å nå nullvekstmålet for biltrafikk i byene våre. SV vil derfor prioritere frekvens og kvalitet på bybusstilbudet. SV vil støtte opp om arbeidet med en byvekstavtale i Tromsø og at innkjøringsveien RV 94 til Hammerfest fullfinansieres av staten, lik opprinnelig forslag i NTP.

SV krever at staten må ta et særskilt ansvar for dette vedlikeholdsetterslepet som i all hovedsak skyldes at Troms og Finnmark bidrar til hele landets beste gjennom stor fangst, produksjon og uttransport av fisk.

De statlige bevilgningene til skredsikring må økes betraktelig.

Jernbane er et satsingsområde i Norge i dag, men kun i sentrale strøk sør i landet. Det er uakseptabelt at denne satsingen ikke kommer Troms og Finnmark til gode. Jernbane fra Fauske til Tromsø må prioriteres både på grunn av trafiksikkerhet, godstransport og miljø.

SV vil i samarbeid med finske myndigheter følge opp prosessen med tanke på jernbaneforbindelsen til Rovaniemi, og være en sterk pådriver i utformingen av og realiseringen av disse planene. Både miljø- og reindriftshensyn må ivaretas.

Kirkenes må videreutvikles som arktisk logistikkcenter. I og rundt Tromsø er det store og viktige vegprosjekt som altfor lenge er blitt utsatt. Realisering av disse prosjektene må skje umiddelbart.

For oss er god samferdsel i hele landet nøkkelen for å realisere Norges ambisjoner om et næringsliv etter oljealderen. I Norge generelt, og Troms og Finnmark spesielt, befinner de store økologiske verdiene seg i spredtbygde strøk. Derfor må veiløse samfunn uten annet alternativ for transport prioriteres høyt for hurtigbåttilbud.

Ferger må tilpasses befolkningens og næringslivets behov for å frakte for eksempel fisk ut på markedet. SV ønsker snarlig utredning i bruk av autonome ferger.

Samferdsel er i et teknologisk skifte med stor utvikling av ny og miljøvennlig teknologi. SV vil at det satses enda sterkere på et slikt skifte til miljøvennlig transport. Vi ønsker å få etablert en finansieringsordning for etablering av infrastruktur for tanking av hydrogen (H₂) som drivstoff på fartøy. Da kan teknologien tas i bruk og videreutvikles på ferger, fiskebåter og andre fartøy.

Fylket må legge til rette for ladefasiliteter for ferger og båter, og legge til rette for overgang til hybridbåter i fiskeriene.

Hurtigbåttilbudet må i sterkere grad tilpasses de behov som funksjonshemmede og eldre passasjerer har. Båtene må elektrifiseres.

For å ivareta en bærekraftig og miljømessig cruisetrafikk må det settes krav om landstrøm i alle havner som er aktuelle for cruiseanløp. Dette gjelder også hurtigruteanløp.

Havner og farleder må tilrettelegges for næringsutvikling. Det må tilrettelegges for opprensning i havnene. Øke statlige overføringer øremerket utvikling og styrking av fiskerihavner.

SV vil at folk skal kunne bo i distriktene, kollektivtilbudet må ivareta en slik målsetting samtidig som de største byene får gode og miljøvennlige kollektivtilbud. Kollektivtrafikken i kommunen må

samordnes slik at en kan reise kollektivt til og fra fly og mellom de ulike delene av regionen uten å bruke unødvendig lang tid på reise. Dette er viktig med tanke på utviklingen av reiseliv og miljø.

5: Næring

Industri

Digitalisering og teknologiutviklingen kommer til å endre produksjonsformene, produksjonssteder, transport og handel på en måte som vi neppe tidligere har sett siden den industrielle revolusjonen.

SV vil satse på innovasjon for å skape en nytenkende og bærekraftig næringslivsutvikling som vil styrke landsdelens konkurransevne på grunnlag av landsdelens egne ressurser og prioriteringer.

Globaliseringen slik vi kjenner den, har snudd og vi må forberede oss på en re-industrialisering. Vi må anse det som bra, da industri og produksjon er en forutsetning for velferdssamfunnet.

For SV er det viktig at lokale naturressurser og energi skal benyttes til industriutvikling framfor å være en råvareleverandør.

Videre er det viktig å ta godt vare på mineralressursene og ikke utvinne de før det gjøres på en miljøvennlig måte. Å ta hensyn til miljøet er arbeidskrevende og tar tid, hvilket gir flere arbeidsplasser over en lengre periode før ressursene er utvunnet.

Fiskeri

SV vil særlig tilrettelegge for ungdom som vil bli fiskere. Finnmark har allerede etablerte fond for å stimulere ungdom til fiskeri. Denne ordningen må videreføres og utvides til også å gjelde Troms.

Den mindre kystfiskeflåten er en viktig næring, markør og kulturbærer i det nord-norske samfunnet. De minste fartøyene og fangstområdene på fjordene må i større grad skjermes fra fartøy over 15 meter. Dispensasjonsadgangen fra fjordlinjene må strammes inn.

SV arbeider godt på Stortinget for fiskeri, og denne framgangsmåten må forsterkes og videreutvikles.

SV vil samle støtte i befolkningen til grunnlovsforslaget som sier at ressursen tilhører folket og skal være grunnlag for bosetting og sysselsetting.

SV vil stoppe struktureringen som gir færre fartøy, færre bedrifter og færre ansatte.

SV jobber for hjemfall av torsketrålkvotene i pliktsystemet til kystsamfunnene.

For å kunne utnytte de kystnære ressursene, vil SV at det utarbeides en strategi for sjørettet infrastruktur (havner, kaier, bakarealer, transport). Dette må skje raskt, og følges tett opp.

Kystverket må fortsatt ha en base i Vardø,

For å unngå konflikt med ordinært fiskeri og for å minske fiskepresset på lokale bestander, vil SV at ressursuttaket i turistfisket skal begrenses. SV skal sørge for at de sjøsamiske fiskeritradisjonene får gode vilkår for videre drift og videreføring, da dette er en viktig del av kystfiskets historie i nord.

Havbruksnæringen

SV krever utslippsfrihet fra alt oppdrett. Det er uaktuelt for SV å være med på å gi tilgang til flere lokaliteter eller tildele nye konsesjoner før lus- og rømningsproblematikken er løst.

SV mener det er stort potensiale for å utvikle ny industri basert på oppdrettsnæringa. Innsamling av slam kan gi stor energiproduksjon. Oppdrett av alger til fôr har betydelig potensiale. SV mener det er en lys framtid for oppdrettsnæringa i en sirkulær økonomi der forurensingsproblema er løst.

Vertskommunene skal ha noe igjen for avsetting av areal. SV vil derfor at det skal innføres en produksjonsavgift basert på andel fisk som produseres.

Lokale myndigheter skal kunne stille strengere krav til maksimal tillatt biomasse (MTB) og miljøtiltak enn det som følger av de nasjonale minstestandardene.

Landbruk

Landbruket i Troms og Finnmark har veldig ulike forutsetninger sammenlignet med landbruket lenger sør i landet. Nasjonale ordninger for å stimulere til drift og produksjon faller ofte utenfor.

Landbruket må være tilpasset det arktiske miljøet vi bor i, og både tilskudd og utdanning må være tilpasset vårt miljø.

Vi må stoppe den sentraliserende landbrukspolitikken, og reversere de negative følgene av den. De naturgitte fordelene vi har rundt om i landet må utnyttes bedre!

SV vil sikre levedyktighet for beitenæringen med sau, geit og reindrift kombinert med et eksistensgrunnlag for rovdyrbestanden. SV vil ha målretta virkemidler for bedre beitebruk.

Å utnytte det lokale ressursgrunnlaget i jord, skog og utmark best mulig ut fra hensynet til miljø, økologi og langsiktig ressursforvaltning, er en forutsetning for et desentralisert bosettingsmønster.

SV vil ha et bærekraftig landbruk, bygget på økologiske prinsipper. Vi vil holde den dyrkbare jorda i hevd og stimulere til lokal matproduksjon og økt sjølforsyning. Vi vil ha bedre jordvern og jordbearbeiding.

SV vil sikre en god inntektsutvikling innen landbruk.

Skog og utmarksressurser

Utmarksnæring og skogbruk er en utnyttet ressurs i nordområdene. Utmarksnæringen må gjennom virkemidler styrkes og gis en naturlig plass i næringslivet.

Statsskog og FeFo må praktisere sine regionale ressurser til beste for befolkningen i fylket.

Reindrift

Reindriften er en viktig næring, markør og kulturbærer i det nord-norske samfunnet.

Næringa må utøves slik at de kulturelle, miljømessige og næringsmessige forholdene blir ivaretatt. Reintallet må tilpasses beitegrunnlaget i de forskjellige reinbeitedistriktene for å unngå at næringa drives miljømessig uforsvarlig samtidig som antall rein må være bærekraftig for de som drifter.

Reindrifta er sårbar, og det må tas ekstra hensyn til denne når utbygging av infrastruktur som kraft, veier og jernbane skal planlegges og gjennomføres.

Reiselivet

Vi ser en utvikling hvor større aktører utenfra på den ene siden er drivere i utviklingen av tilstrømningen av turister i nord, mens det på den annen side legges minst mulig igjen i landsdelen.

SV vil derfor at reiselivet skal være bærekraftig og lokalt tilpasset slik at naturen ikke brukes opp.

SV vil stimulere til utvikling av lokale reiselivsprodukter og aktører, og jobbe for en felles markedsføring av disse som ikke kommer i skyggen av de store internasjonale aktørers hegemoni.

Vi vil ha lokal forvaltning av turistfiske samtidig som vi vil ha utarbeidede forskrifter/regler for oppsyn, ringvirkninger rundt fiske og miljøkrav.

SV vil jobbe for at kommunene får rett til å kreve inn turistskatt for å kunne finansiere fellesgodekostnader som oppstår på grunn av økt turisme.

Mineraler og petroleum

Landsdelen er rik på mineraler som er ettertraktet i hele verden. Utvinningen skal imidlertid ikke skje på bekostning av lokale hensyn og miljø, men skal skje på en skånsom og miljømessig måte. Avgang fra gruvevirksomhet skal deponeres på en slik måte at den kan nyttiggjøres senere.

Miljøvennlig gruvedrift gir flere arbeidsplasser og en lengre driftsperiode noe som kommer lokalsamfunnet til gode. Det er en forutsetning at gruvedrift skal gi gode ringvirkninger for lokalt arbeidsliv og utvikling av lokalsamfunn generelt

SV mener at det ikke skal åpnes for ytterligere utvinning av olje og gass utenfor Troms og Finnmark. Dersom vi skal stoppe klimaendringene må store deler av den oljen vi kjenner til bli liggende. Dersom det likevel skulle bli nye felt skal olje og gass ilandføres for å skape arbeidsplasser og regionale ringvirkninger.

Nyskaping og nye etableringer

En forutsetning for videre utvikling av næringslivet i regionen, er at alle tilegner seg god kompetanse. Derfor er økt andel elever som fullfører videregående opplæring, så viktig.

SV ser at mange nye etableringer er kommet til, og vil støtte opp om disse også gjennom Innovasjon Norge.

6: Kunst og kultur

Kultur er en del av dagliglivet, enten vi bor i byen eller på bygda. Et godt kulturtilbud øker bolyst, og stadig flere vektlegger kulturtilbudet når de skal velge bosted og oppvekstmiljø for seg og sine barn. Derfor er kultursatsingen viktig for lokalsamfunn som ønsker å tiltrekke og beholde unge mennesker.

SV skal arbeide for å opprettholde og videreutvikle en brei og inkluderende kultursatsning. Et bra kulturtilbud bringer folk sammen og skaper fellesskap mellom ulike mennesker. Kulturpolitikken i Troms og Finnmark må bygge på våre kulturelle røtter og tradisjoner, men også omfavne det nye.

Kultur gir arbeidsplasser og økt aktivitet, også i andre næringer. Mange gode kulturtilbud som idrettslag, ungdomslag, og kulturelle arenaer blir opprettholdt gjennom frivillig arbeid. Derfor er det viktig for SV å støtte opp om frivillig arbeid.

SV anerkjenner kunst som uttrykksform, og ønsker å stimulere til kunstneretableringer i regionen.

Kultursatsningen for unge

Kultursatsning for unge er viktig for å styrke positive krefter i ungdomsmiljøene samtidig som det gir unge mulighet til å aktivisere seg. Det er lett å føle seg ekskludert som ungdom, på grunn av aldersgrenser på konserter og dyre billetter. For å lykkes med et godt kulturtilbud for unge, er det viktig at tilbudene er tilgjengelige og inkluderende. Det er viktig at bussen går til fotballtrening, og at kulturtilbudene har lavere priser for unge gjennom kulturkort. Kulturkort for ungdom i små og spredtbygde lokalsamfunn, har vært utprøvd og oppleves som utrolig viktig for de som bor langt unna institusjoner. Det er også viktig å ha gratis aktivitet, som ungdomshus og biblioteker.

Inkluderende kulturtilbud

Nord-norsk filmsenter, Senter for nordlige folk i Mandalen, Samovarteateret, Dansearena nord, Halti kvenkultursenter, Sámi Dáiddaguovddáš (SDG) / Samisk senter for samtidskunst, Samisk filmsenter og Pikene på broen skal vies særlig oppmerksomhet.

Kulturen i lokalsamfunnene skal støttes økonomisk og bevilgningene skal øke.

SV vil styrke bibliotekene i nord.

Vi vil yte tilskudd til idretten, spesielt rettet mot barn og unge.

Styrke transporten for barn og unge slik at de kan delta i kulturaktiviteter gjennom kulturkort.

Øke satsingen på kultur for unge, gjennom å sørge for at unge har tilgang til kulturskoler og fritidsklubber.

Støtte kvinner i kulturen, og sørge for at kulturmidlene fordeles med mål om balanse mellom kjønnene.

Støtte satsingen på urfolks og minoritet kultur, da blant annet samisk og kvensk kultur må ivaretas for å bevare fylkets kulturelle mangfold og historie. På de rette premissene kan også dette være fordelaktig for turistnæringen.

Økt støtte til kulturelle prosjekter på tvers av landegrenser

7: Miljø og energi

Miljøproblemene vil, om de ikke blir løst, minske mulighetene våre til å leve og arbeide i Troms og Finnmark. Det er for oss viktig å føre en ansvarlig hensynsfull energipolitikk. Kraftutbyggingen må skje slik at bedrifter kan etablere seg samtidig som lokale miljøhensyn tas. Oljeutvinningen må reduseres og nye felt ikke igangsettes. Alternative energikilder kan tas i bruk i nordområdene.

Atomavfall fra Nordvest-Russland og atomkraftverk på Kola-halvøya er en miljøtrussel mot folk og natur i nord. Norge må derfor øke sin innsats overfor Russland for å få stanset atomkraftverk på Kola. Satsing på alternative energikilder til atomkraft og miljøopprydding må være en prioritert oppgave i samarbeid med Russland.

Olje og gassvirksomheten i Barentshavet må elektrifiseres.

Troms og Finnmark SV sier nei til sjødeponi fra gruvevirksomhet.

SV vil arbeide for systematisk opprensing etter miljøforurensing i havnene.

SV vil prioritere tiltak som kan redusere plastforurensinga i havet, og øke miljøbevisstheten blant næringsutøvere og i befolkninga.

Troms og Finnmark SV vil jobbe for å få til en miljøovervåkning av fjorder og havområder i samarbeid med aktuelle forskningsmiljø.

SV er positive til nye energiformer, men vindparker og småkraftutbygging må ta hensyn til eksisterende bruk av området, naturmangfoldet og behovet for mer energi. Det betyr at hvert enkelt prosjekt må vurderes for seg.

SV vil innføre forpliktende klimabudsjettering i fylkeskommunen.

Troms og Finnmark SV arbeider for varig fredning mot oljevirksomhet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja.

8: Helse

Helsetilbudet skal være likeverdig over hele landet, det gir særlige utfordringer i våre lokalsamfunn. Styrking av tilbudene i de distriktsmedisinske sentrene i regionen er viktig i dette arbeidet.

Helse og sosialpolitikken må underlegges politisk styring, det gjelder også støttefunksjoner som ambulansefly og helikopter. Helseforetakene i sin nåværende form må derfor avvikles.

Tendensen er at store sentra øker og bygdene tappes for folk. Dette er utfordrende for å opprettholde og videreutvikle lokale helsetjenester. SV vil ikke akseptere at helsetilbud i distriktene bygges ned. Regionen har store utfordringer i rekruttering av helsepersonell til kommuner og distrikt. Utdanningen må tilpasses disse utfordringene. Lønn spiller en viktig rolle når man skal rekruttere. Dersom det skal være attraktivt for ungdommer å ta utdanninger innen helse må lønna være attraktiv. Troms og Finnmark SV skal jobbe aktivt for likelønn. Det må settes krav til kommuner og fylkeskommune om å utarbeide likelønnsplaner.

Sosial utjevning må ta utgangspunkt i forebyggende arbeid og utjevningsspolitikk både sentralt, regionalt og lokalt.

Sykehusstrukturen må ligge fast, men lokale sykestuer/helsesenter må styrkes og tilpasses lokale forhold.

SV vil framheve at sykestuene i Nord-Troms og Finnmark er et svært viktig helsetilbud som ikke bare må opprettholdes, men også styrkes. Det må sikres en finansieringsmodell som skaper trygghet for dette tilbudet. SV vil styrke det desentraliserte helsetilbudet. Sykestueplassene må beholdes. Vi vil arbeide for at sykestueordninga videreutvikles.

SV vil arbeide for at det opprettholdes 110-sentral både i Troms og i Finnmark.

Gode og selvstendige helsetjenester er viktig beredskapsmessig, og særlig viktig i Troms og Finnmark med store utfordringer i forhold til klima og avstander.

I de nordligste fylkene kreves et særskilt fokus på samers og kveners rettigheter og behov. Dette kan også ses i sammenheng med andre minoriteters rettigheter og behov. I helsevesenet innebærer dette at helsepersonell skal inneha både kulturell og språklig kompetanse, som gjør at disse gruppene kan møtes og behandles på en god måte.

SV vil arbeide for at Finnmarkssykehuset skal beholdes som en selvstendig enhet. Samtidig må det fortsatt tilrettelegges for et tett og forpliktende samarbeid mellom UNN og Finnmarkssykehuset.

Kirkenes sykehus må gis spesielle oppgaver i forhold til utviklingen av helsesamarbeidet i Barentsregionen. Dette spesielt med tanke på å møte nye helsemessige utfordringer som utviklingen fører med seg, særlig i det området sykehuset dekker. Styrkning av forskningsinnsatsen innenfor helse i Barentsregionen må økes radikalt. Dette krever vi fulgt opp med bevilgninger over statsbudsjettet øremerket for dette formål. Kirkenes sykehus må også utvikles i forhold til infeksjonssykdommer med flere senger for behandling og isolering av infeksjonssykdommer som for eksempel tuberkulose, hiv og aids. Kompetansetilbudene ved sykehusene i Finnmark og ved Samisk helsesenter i Karasjok må i større grad enn i dag brukes til utdanning og skoling av helsepersonell

SV vil ikke akseptere at tilbudet til pasientene blir dårligere ved noen av sykehusene. Omlegginger for å sikre bedre ressursutnyttelse må skje innenfor forsvarlige rammer der de ansattes kompetanse blir fullt ut benyttet. Omstillingsarbeid må skje innenfor de rammene som arbeidsmiljølov og hovedavtale fastsetter. Innsatsen for å sikre et godt arbeidsmiljø ved sykehusene må gis spesiell oppmerksomhet av administrativ ledelse og styret. Vikarbyrå må ut av helsetilbudene. UNN har en helt sentral rolle i Nord-Norge. Det skal være et fullverdig universitetssykehus samtidig som det klarer å ivareta rolla si som lokalsykehus for befolkninga. I dag er det tydelige tegn på at disse funksjonene er under press, og at UNN prioriterer ned lokalsykehusfunksjonen for å klare å ta vare på livsviktige spesialiteter og undervisningsfunksjonene som et universitetssykehus skal ha. SV vil støtte opp under UNN og verne om UNN si sentrale rolle som universitetssykehus. Begge UNNs roller må løses på en god måte for befolkninga i Nord-Norge

SV vil sikre en desentralisert ambulansetjeneste.

Vi vil fortsatt arbeide for at spesialisthelsetjenesten i større grad oppsøker pasientene i hjemkommunen. SV mener at det er uakseptabelt at pasienter i større grad overføres fra

sjukehusene til kommunene dersom det ikke følger tilstrekkelig ressurser med til kommunen som gjør at pasientene blir godt ivaretatt

SV ser svært alvorlig på psykiatriens lave posisjon i helseforetakenes prioriteringer. SV vil arbeide for at det utvikles et helhetlig og godt psykiatrisk helsetilbud for befolkninga.

Vi må beholde, reetablere de tre distriktpsikiatriske sentra som må utvikles slik at de i samarbeide med helsetjenesten i kommunene sikrer et godt lokalt/regionalt tilbud. Opptappingsplanen innen psykiatri må følges opp.

Behovet for psykiatrisk hjelp øker sterkt blant barn og unge. Det må satses mer på forebyggende arbeid rettet mot barn og unge under 25 år.

Barn og unge må få døgnbasert behandling innenfor sitt lokalsykehusområde. Poliklinisk behandling for barn og unge må organiseres slik at behandlingstilbudet kan gis mest mulig lokalt, uten fravær fra hjemmet som gir overnatting.

For å sikre tilstrekkelig med fagfolk innen psykiatrien må et tverrfaglig videreutdanningstilbud etableres innen psykiatri.

SV vil ha et betydelig styrket skolehelsetilbud med flere helsesøstre i daglig arbeid ved de videregående skolene. Fylket må ha et tett samarbeid med kommunene om dette.

SV vil at det opprettes og utvikles en ny elevtjeneste i de videregående skolene. I elevtjenesten skal PPT, rådgivere og helsesøstre samarbeide tett om forebyggende helse.

Den demografiske utviklingen viser at vi blir flere eldre. Troms og Finnmark SV skal jobbe lokalt og nasjonalt for å fremme forebyggende helsearbeid, for å imøtekomme fremtidens eldreomsorg. Dette kan være forebyggende hjemmebesøk med kartlegging til personer over 75 år og etablere helsestasjon for eldre. Dette kan bidra til at flere eldre kan bo lengst mulig hjemme.

9: Sikkerhet og beredskap

Beredskapen og den sivile sikkerheten i nord er under press. Det analoge kommunikasjonsnett er fjernet, og kystradioen er lagt ned. Fiber og digitale løsninger viser seg å være svært sårbare i et griskredt og værhardt område. SV vil arbeide for at Vardø Radio gjenopprettes og arbeide for at mindre sårbare kommunikasjonsformer innen tele og radio opprettholdes eller gjenopprettes.

SV vil arbeide for at flyplassene i nord fortsatt skal være lokalt bemannet, slik at sikkerheten er best mulig.

Troms- og Finnmark er det eneste fylket i Norge som grenser til tre land. I tillegg er Svalbard norsk område. Alle landene har svært ulikt utgangspunkt. Sverige og Finland er EU medlemmer, mens Norge er eneste NATO-land. Et alternativ til NATO er en felles nordisk militær allianse. Videre er vi nødt til å satse på et desentralisert forsvar. Forsvaret skal forsvare Norge i krigstider, og er nødt til å ha lokalkunnskap om landområdene de skal forsvare.

Uløste problemer, sanksjoner og skremselspropaganda overfor vår nabo i øst, gir særlige utfordringer for befolkninga i nord. Derfor må folk-til-folk-samarbeidet på tvers av grensene, styrkes. Vi må særlig vektlegge samarbeid på tvers i miljøpolitikken, kulturpolitikken og næringspolitikken. SV vil arbeide for at Norge fører en forsvars- sikkerhetspolitikk som kan redusere spenninga med Russland, og som fører til nedbygging av militær aktivitet ut fra en erkjennelse av at bruk av militær makt er uegnet for å løse framtidige konflikter.

Det skal ikke stasjoneres utenlandske styrker på norsk jord i fredstid.

Det er viktig for Norge å føre en selvstendig utenrikspolitikk med tanke på grenseområdene. SV sier nei til norsk EU-medlemskap fordi det er viktig å ta vare på primærnæringene. Videre er det spesielt viktig for nord-områdene å bevare norsk selvstendighet i internasjonale forhandlinger og muligheten til å opprette egne handelsavtaler er avgjørende for godt samarbeid på tvers av landegrensene i nord. Sør-Varanger er Europas Schengen-grense i nord-øst. Infrastrukturen i området må bygges ut, slik at kommunen kan ivareta de store utfordringene på en skikkelig måte: Storskog grensestasjon må raskt bygges ut og styrkes, og nødvendig personale ansettes lokalt.

Tiltak:

- Et Grenseregionråd må etableres.
- Miljøpolitisk, kulturpolitisk og næringspolitiske samarbeid.
- Styrke folk til folk samarbeid

10: Integrering.

SV i Troms og Finnmark ønsker at vi i Nord skal få ta vår del av ansvaret med å gi gode integreringsmuligheter til flyktninger og innvandrere.

En god integrering handler om å gi mennesker muligheter til å ta ansvar for eget liv. En god integrering bidrar til å redusere barnefattigdom og sosioøkonomiske utfordringer hos innvandrerbefolkningen.

Flere kommuner i Troms og Finnmark ønsker å bosette flere flyktninger. De har det nødvendige tjenestetilbudet både når det gjelder utdanningsmuligheter og jobbmuligheter og de har den kompetansen som trengs i dette arbeidet.

11: Likestilling og feminisme

Troms og Finnmark SV slutter seg til forslag fra SVs stortingsgruppe om å styrke likestillingen. Det skal være lovfestet rett til heltidsarbeid.

Det skal være lovfestet rett til lik lønn for likt arbeid.

Det skal være lovfestet rett til naturlig lønnsutvikling ved foreldrepermisjon. Abortloven skal stå fast og ivareta kvinners selvbestemmelse av egen kropp. Kommuner må ha et tilfredsstillende tilbud for kvinner som utsettes for vold.